

ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Зубенко А. В., канд.екон.наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Управління вартістю відіграє вирішальну роль в організаційних перетвореннях, оскільки в ньому поєднуються чотири ключових принципи: ефективність (управління вартістю допомагає визначати конкретні задачі фінансової діяльності, які компаніям слід ставити перед собою); стратегія і структура (допомагає компаніям вибрати одну з альтернативних стратегій та оцінити ресурси, необхідні для реалізації призначених стратегічних планів); робочі групи являють собою основні структурні елементи організації, яким необхідні чіткі цільові нормативи ефективності і правильні показники для її виміру; зони пильної уваги (виділяючи ключові фактори управління вартістю створює основу для знаходження правильних компромісів між конкуруючими цілями компанії). Але при цьому важливо зазначити, що управління вартістю є одним із елементів в вартісно-орієнтованому управлінні, служить його базою.

Вартісно-орієнтоване управління визначається як процес, що охоплює прийняття управлінських рішень, створення корпоративної культури і цінностей компанії, які в сукупності дозволяють урахувати інтереси більшості зацікавлених осіб і в кінцевому підсумку призводять до зростання вартості власного капіталу. В цілому воно виражає підхід до управління компанією, що націлений на максимізацію її вартості в довгостроковій перспективі.

Оцінка рівня економічної безпеки є початковим етапом стратегічного планування, показником інвестиційної привабливості підприємства, складовою частиною процесу вартісно-орієнтованого управління підприємствами. Фактичний рівень економічної безпеки підприємства має забезпечити підприємству можливості постійно нарощувати його ринкову вартість, здійснюючи господарську діяльність ефективно і стабільно шляхом використання сукупності діагностичних, інструментальних та контрольних заходів, що мають оптимізувати використання наявних ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків.

Система економічної безпеки підприємства являє собою систему управління за основними факторами загроз, яка містить матеріально-технічну, інтелектуально-кадрову, фінансову, інвестиційно-технологічну, корпоративну та управлінську складові.

Важливою складовою частиною процесу вартісно-орієнтованого корпоративного управління підприємствами для забезпечення достовірного визначення рівня економічної безпеки є інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності. Для забезпечення ефективного управління з метою збільшення вартості підприємства необхідно забезпечити створення та

використання єдиної інформаційно-аналітичної бази для всіх співробітників та власників відповідно до компетенції та службових обов'язків кожного з них. Зазначена база повинна акумулювати потоки різних видів інформації – нормативно-правової, статистичної, технічної, фінансової та іншої.

Ефективність кожної управлінської системи в значній мірі залежить від інформаційного забезпечення. Від якості інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень значною мірою залежить обсяг витрачання фінансових ресурсів, рівень прибутковості, ринкова вартість підприємства, альтернативність вибору інвестиційних проектів і наявних фінансових інструментів та інші показники, які характеризують рівень добробуту власників і персоналу, темпи розвитку підприємства...

Система інформаційного забезпечення керівництва компанії являє собою безперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень за всіма напрямками діяльності підприємства.

Інформаційна система вартісно-орієнтованого управління повинна забезпечувати необхідною інформацією не тільки управлінський персонал та власників самого підприємства, але й задовольняти інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів. Основними користувачами фінансової інформації є внутрішні і зовнішні користувачі. Зовнішні користувачі використовують лише ту частину інформації, яка характеризує результати фінансової діяльності підприємства і його фінансовий стан. Більша частина цієї інформації зосереджена в офіційній фінансовій, статистичній та податковій звітності, яка надається підприємством. Внутрішні користувачі крім вищезазначеної використовують значний обсяг інформації про діяльність підприємства, яка є комерційною таємницею.

Висока роль фінансової інформації в підготовці і прийнятті ефективних управлінських рішень зумовлює високі вимоги до її якості при формуванні інформаційної системи фінансового менеджменту, серед яких виділяють вимоги до її значимості, повноти, своєчасності, достовірності, зрозумілості, співставимості, ефективності. Значимість, яка визначає, на скільки залучена інформація впливає на результати фінансових рішень, в першу чергу, в процесі формування фінансової стратегії підприємства, розробки цілеспрямованої політики по окремим аспектам фінансової діяльності, підготовки поточних і оперативних фінансових планів. Повнота, яка характеризує завершеність кола інформативних показників, необхідних для проведення аналізу, планування і прийняття оперативних управлінських рішень по всім аспектам фінансової діяльності підприємства. Достовірність, яка визначає, на скільки інформація, що формується, адекватно відображує реальний стан і результати фінансової діяльності, правдиво характеризує зовнішнє фінансове середовище, нейтральна по відношенню до всіх категорій потенційних користувачів та перевіряема. Своєчасність, яка характеризує відповідність сформованої інформації в її потребі за період її використання. Зрозумілість, яка визначається простотою її побудування,

відповідністю визначеним стандартам представлення та доступністю розуміння тими категоріями користувачів, для яких вона призначена. Не слід однак змішувати вимоги зрозумілості інформації для конкретної категорії користувачів з її універсальною доступністю для розуміння всіма учасниками фінансової діяльності підприємства, тому що не всі з них можуть мати достатній рівень кваліфікації для адекватної її інтерпретації. Співставність, яка визначає можливість порівняльної оцінки вартості окремих активів і результатів фінансової діяльності підприємства у часі, можливість проведення порівняльного фінансового аналізу підприємства з аналогічними господарюючими суб'єктами. Така співставність забезпечується ідентифікацією визначення окремих інформативних показників та одиниць їх виміру, використанням відповідних національних і міжнародних стандартів фінансової звітності, послідовністю і стабільністю методів обліку фінансових показників на підприємстві. Ефективність, яка означає, що витрати на залучення окремих інформативних показників не повинна перевищувати ефект, який буде отриманий в результаті їх використання при підготовці і реалізації відповідних управлінських рішень. Склад системи інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її широта і глибина визначаються галузевими особливостями діяльності підприємств, їх організаційно-правовою формою функціонування, обсягом та ступенем диверсифікації фінансової діяльності та рядом інших умов. Важливими внутрішніми документами підприємства у вирішенні завдання інформаційно-аналітичного забезпечення є облікова політика, графік документообігу, посадові інструкції, фінансова звітність, внутрішньо корпоративна звітність та кодекс корпоративної етики.

Критерії, показники та індикатори стану системи економічної безпеки суб'єкта господарювання потрібно розглядати відповідно до цілей економічної безпеки підприємства. Визначимо цілі економічної безпеки та показники, що розраховуються для оцінки рівня безпеки та досягнення зазначених цілей: забезпечення високої фінансової ефективності роботи підприємства, його фінансової стійкості та незалежності (коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу); коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт оборотності активів; коефіцієнт оборотності основних засобів; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів; коефіцієнт рентабельності активів; коефіцієнт рентабельності власного капіталу; коефіцієнт валової рентабельності продажів; коефіцієнт рентабельності виробництва; забезпечення технологічної незалежності підприємства та досягнення високої конкурентоздатності його технологічного потенціалу (коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт оновлення основних засобів; коефіцієнт вибуття основних засобів; науково ємність виробництва, коефіцієнт інвестування НДВКР; показник освоєння інвестицій; показник залежності від зовнішніх виконавців (питома вага переданих технологічних операцій стороннім організаціям); рентабельність комерційних витрат); висока ефективність

менеджменту підприємства (віковий рівень наукового кадрового потенціалу, стабільність інтелектуальних кадрів, рівень професійної підготовки, рівень оплати праці); оптимальність та ефективність його організаційної структури; високий рівень екологічної роботи підприємства, мінімізація руйнівного впливу результатів діяльності на стан оточуючого середовища; якісна правова захищеність всіх аспектів діяльності підприємства; забезпечення захисту інформаційної середовища підприємства, комерційної таємниці та досягнення високого рівня інформаційного забезпечення роботи всіх його служб; забезпечення безпеки персоналу підприємства, його капіталу, майна та комерційних інтересів.

За результатами розрахунків вищезазначених коефіцієнтів сформовано комплексний показник рівня економічної безпеки підприємства, визначено основні напрямки заходів щодо її підвищення.